

ПОВНОВАЖЕННЯ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ

Повноваження органів місцевого самоврядування в Україні та зарубіжних країнах є актуальним питанням, адже рівень функціонування органів місцевого самоврядування та виконання реформи місцевого самоврядування в державі є показником рівня демократії. Тож, порівняння українського досвіду функціонування органів місцевого самоврядування в Україні з зарубіжними країнами є ефективним поштовхом до вдосконалення реалізації повноважень органами місцевого самоврядування в Україні та процесу запозичення ефективного досвіду зарубіжних країн.

Поняття місцевого управління юридичний словник визначає як управлінську діяльність в місцевій територіальній одиниці, яка здійснюється центральною владою або адміністрацією вищестоящего територіального рівня управління [1, с. 70].

А самоврядування визначається як діяльність самого населення місцевої територіальної одиниці - територіального колективу і його виборних органів по управлінню його справами [4, с. 843].

Спільною ознакою України та майже всіх зарубіжних держав є наявність адміністративно-територіальних одиниць, таких своєрідних місцевих одиниць, на які розповсюджується місцева влада (Окрім певних острівних держав, наприклад таких як Мальта тощо). Деякі зарубіжні країни мають дволанковий розподіл, як у Болгарії, мається на увазі розподіл на області та громади.

Деякі мають триланковий розподіл, як у Китаї, на області, райони та громади, а деякі чотириланковий, як у Франції - на регіони, області, райони та громади [1, с. 70].

У дволанковій Болгарській системі область має свого управителя, Польща має воєводу, а Фінляндія губернатора, і всі вони на ці посади виключно призначаються. Поєднання виборності посади та призначення характерне Франції, що має префекта та генеральну раду. А виключно виборною посадовою особою, що керує місцевим самоврядуванням є голова і мер у графствах Великобританії [1, с. 70].

Досліджуючи органи місцевого самоврядування зарубіжних країн, слід пригадати ще територіальні колективи, адже за кордоном має значення різниця між поняттями «органи місцевого самоврядування» та «управління територіальних колективів». Управління територіальних колективів є публічна влада, але не державна, а влада населення адміністративно-територіальних одиниць.

Правило неможливості впливу на вирішення органами місцевого самоврядування питань зберігається і за зарубіжними країнами, а делегування повноважень між органами державної влади та органами місцевого самоврядування функціонує як в Україні, так і в зарубіжних країнах. Але всі такі повноваження закріплюються законодавчими органами тих чи інших країн, на місцевому рівні органи місцевого самоврядування не можуть делегувати повноваження, або приймати делеговані повноваження.

Загальноновизнаними вважаються такі моделі здійснення публічної влади на місцевому рівні як англосаксонська, романо-германська, іберійська і система рад [5, с. 335].

Англосаксонська модель управління на місцях характеризується наявністю виборного органу - ради, яка зазвичай обирається на 2-4 роки, до її складу входять, залежно від розмірів адміністративно-територіальної одиниці, від 3-х до 50-ти членів.

Окрім ради також виборною є посада шерифа (керівника поліції) та агторнея (виборний судовий представник у великих містах), скарбника та інших, що також є характерною рисою англосаксонської моделі місцевого самоврядування [1, с. 71].

Романо-германська система місцевого самоврядування, або її ще називають, континентальною, притаманна таким країнам як Польща, Франція, Італія, Болгарія тощо.

Характерною рисою цієї системи права є можливість і призначати виборні посади органів місцевого самоврядування, і обирати. Визначити, яким чином, який орган місцевого самоврядування прийде до влади, можна, визначивши про який орган йде мова, а саме чи про факультативний орган, чи про базовий [1, с. 71].

Іберійська система місцевого самоврядування, що характерна країнам Латинської Америки, не має однорідного функціонального змісту у різних країнах, в яких діє, її можна назвати лише подібно.

Наприклад, іберійська система місцевого самоврядування Мексики відрізняється від іберійської системи Аргентини. Головною ознакою цієї системи місцевого самоврядування слід вважати перевагу не місцевої влади, а центральної влади [1, с. 71].

Функціонал рад іберійської системи місцевого самоврядування дещо інший, ніж у вищерозглянутих системах, та вважається притаманним країнам тоталітарного соціалізму [1, с. 72].

Рада вважається не стільки органом місцевого самоврядування, скільки органом державної влади. Сама рада обирає виконавчий орган, що є колегіальним. Але виконавчі органи рад створюються виключно у великих адміністративно-територіальних одиницях, маленькі адміністративно-територіальні одиниці, типу сіл і селищ, обирають секретарів рад, які фактично виконують функціонал виконавчих органів чи комітетів [1, с. 72].

Важливою відмінною ознакою рад іберійської системи є право рад визначати питання не тільки так звані місцеві, а і загальнодержавні.

Тож, проаналізувавши системи місцевого самоврядування зарубіжних країн, найбільш

розповсюдженішою системою місцевого самоврядування є континентальна, вона притаманна Україні та загалом Європейським країнам.

Англосаксонська система місцевого самоврядування не є розповсюдженою серед країн світу, але все ж зберігає основну мету місцевого самоврядування - влада на місцях. Найбільш віддаленою від принципу влада на місцях є іберійська система місцевого самоврядування, яка взагалі перешкоджає навіть здійснення влади на місцях, адже саме центральні органи контролюють органи місцевого самоврядування, і не дають можливість місцевим представницьким, виборним органам здійснювати владу на місцях.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Наулік Н. С. Місцеве самоврядування і управління у зарубіжних країнах / Н. С. Наулік // Юридичний вісник. Повітряне і космічне право. - 2010. - № 3. - С. 69-73.

2. Батанов О.В., Кампо В.М. Муніципальне право зарубіжних країн: Навч. посіб.: У 2 ч. / [За заг. ред. проф. П.Ф. Мартиненка]. - К: Знання України, 2005. - (Серія "Інновац. освіт, технології у муніципал. праві"). - Ч. 1 / О.В. Батанов, В.М. Кампо.-2005,- 148 с.

3. Великий енциклопедичний словник юридичний словник / За редакцією акад. НАН України Ю.С. Шемшученка. - К. ТОВ «Видавництво "Юридична думка», 2007. - 992 с.

4. Конституционное (государственное) право зарубежных стран. Общая часть: Учебник для вузов / Рук. авт. колл и отв. ред. Б.А. Страшун. - 4-е изд., обновл. и дораб. - М.: Норма, 2005.- 896 с.

5. Чиркин В.Е. Конституционное право зарубежных стран: Учебник. - 2-е изд., перераб. и доп. - М.: Юрист, 2000. - 600 с.

6. Акт о месном самоуправлении 1999 г. (Великобритания) (извлечения)/ Конституційне законодавство зарубіжних країн: Хрестоматія : Навч. Посіб. / Упоряд. В.О. Ріяка, КО. Закоморна. - К: Хрінком Інтер, 2007. - 384 с.

7. Konstytucja RP z dnia 2 kwietnia 1997 r. // Konstytucja RP i inne teksty prawne. - 2 wydanie. - Wyd. C.H. Beck, 1999. - I-54 S.